

Leerkrachthandleiding
E5
Fictie (gedichtenbundel)

Les 1 - 5 : 'Het schrijvertje'

Inhoudsopgave

Overzicht 'Het schrijvertje'	4
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5	6
Les 1	8
Les 2	12
Les 3	14
Les 4	16
Les 5	18
Antwoorden werkschrift.....	21
Antwoorden kopieerbladen	23
Antwoorden toetsen	25
Kopieerbladen	27

Overzicht 'Het schrijvertje'

Les	1-5
Bladzijde	8 t/m 89
Woordenschat	verbloemen bokken vloeien hartelijk platgewalst schroeien onverschillig ploeteren het plantsoen trionferen kluiven zwaarmoedig
Begrijpend Lezen	Rijmwoorden herkennen en in een rijmschema plaatsen.
Technisch lezen op woordniveau (facultatief)	Woordcategorie: woorden met -c- als -k- of -s-
Toetsopdrachten*	Begrijpend lezen: 3 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag
Schrijfo opdracht	Gedicht schrijven met rijmschema

***Toets:** Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'Het schrijvertje' - Ted van Lieshout en Sieb Posthuma

Dichter Ted van Lieshout en tekenaar Sieb Posthuma maakten samen drie prachtige boeken vol verrukkelijke versjes. *Van Ansjovis tot Zwijntje*, *Koekjes!* En *Spin op sokken* zijn nu feestelijk gebundeld voor oude en jonge fans. Ted van Lieshout schreef speciaal voor deze bundel een nieuw gedicht: 'Het tekenaartje'.

De lesdoelen van les 1-5:

'Het schrijvertje' – Ted van Lieshout en Sieb Posthuma bladzijde 8 t/m 89	
Technisch en vloeiend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen waarderen het bestaande werk van poëzie. - De leerling herkent structuren van eenvoudige dicht- en rijmvormen. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.
Opdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen verbreden en verdiepen hun woordkennis. - De leerlingen hanteren strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen en het onthouden van woorden. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.
Begrijpend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen het verhaal voorspellen op basis van de kaft. - De leerling herkent structuren van eenvoudige dicht- en rijmvormen.
Woordcategorie: (facultatief)	- De leerlingen kunnen woorden met -c- die je uitspreekt als -s- of -k- correct en vloeiend lezen.
Schrijven:	- De leerling kan vanuit eigen fantasie een gedicht maken volgens en rijmschema en vervolgens voordragen.

Voorbereiding (voorafgaand aan de week):

- Leg de teambakken klaar met boeken, werkschriften, spiekbrieven, ABCD blad met wasknijper per leerling, voldoende kopieën van teamwoordbonnen en een kopie van de teamlijst.*
- Zet het digibordschema 'Het schrijvertje'* klaar (les 1-5).
- Hang de woordmuur op.
- Leg het kopieerblad woordenschat * klaar ('afbeeldingen', les 3).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 4)
- Leg het kopieerblad schrijfo opdracht* klaar ('gedicht', les 5).

Facultatief:

- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 4).
- Print het kopieerblad 'Vloeiend lezen'* (les 4).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	verbloemen	11	<i>Iets verbergen zodat het mooier lijkt dan het is.</i>
1.	bokken	16	<i>De achterpoten omhoog brengen en naar achteren schoppen.</i>
1.	vloeien	17	<i>Uitstromen.</i>
1.	hartelijk	17	<i>Vriendelijk, gastvrij.</i>
2.	platgewalst	20	<i>Plat maken.</i>
2.	schroeien	22	<i>Een beetje verbranden.</i>
2.	onverschillig	22	<i>Niet geïnteresseerd.</i>
2.	ploeteren	22	<i>Heel hard werken.</i>
3.	het plantsoen	27	<i>Een grote tuin waar iedereen mag komen.</i>
3.	trionferen	29	<i>Een overwinning behaald.</i>
3.	kluiven	32	<i>Met je tanden vlees van een bot halen.</i>
3.	zwaarmoedig	34	<i>Somber, depressief.</i>

Les 1

**Samenwerk
vaardigheid:**

- Door de teams te bepalen.

Lesdoel:

- De leerlingen kunnen op basis van de kaft en het doorbladeren van het boek voorspellen waar het boek over zal gaan.
- De leerlingen kunnen rijmwoorden herkennen en in een rijmschema plaatsen.

Materialen:

- 'Het schrijvertje', blz. 8 t/m 17
- werkschrift, les 1
- woordmuur
- Brain Game naar keuze
- (Schrijf het gedicht op bladzijde 15 over op het digibord.)

INTRODUCTIE

tip

1. Terugblik. Voordat u begint met de introductie van het nieuwe boek, blik dan eerst terug op het voorgaande boek.

2. Vooruitblik. "Voor deze week hebben we een nieuw boek, een gedichtenbundel. Daar gaan we vandaag de eerste acht gedichten van lezen. Maar eerst kiezen we weer een samenwerkvaardigheid voor deze week. Overleg in je team aan welke vaardigheid jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op je teamlijst. Kijk maar eens op de poster 'Hoe werken we samen'."

**GH
///**

Lees eventueel de vaardigheden en het bijbehorende gedrag voor. Geef de leerlingen tijd om te overleggen en antwoord te geven. Geef punten voor een goede samenwerking.

"We gaan deze week hier (noem de samenwerkvaardigheid) vooral op letten. We gaan vandaag weer memo's plakken, maar op een andere manier dan dat je gewend bent. Maar eerst gaan we voorspellen waar dit boek over zal gaan."

VOORSPELLEN: NIEUW BOEK

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kaft en het doorbladeren van het boek voorspellen waar het boek over zal gaan en herkennen structuren van eenvoudige dicht- en rijmvormen.

DDU

1. Ophalen van de kennis. "Als je de titel, voorkant en de achterkant van het boek 'Het schrijvertje' bekijkt, weet je al een beetje waar het boek over gaat. Ik lees de achterkant even aan jullie voor." **Lees de achterkant voor.** "Wat voor soort boek denken jullie dat dit is, een informatief boek of een boek met een verhaal?" **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een paar leerlingen de beurt.**

"In dit boek staan steeds korte verhalen, maar eigenlijk is het een gedichtenbundel. Ted van Lieshout schrijft de gedichten en Sieb Postuma heeft er illustraties bij gemaakt. Hoe weet je of een tekst een gedicht is?"

**tijd
GH**

2. Opdracht. Laat de leerlingen met elkaar overleggen en komen tot een teamantwoord.

5 minuten

3. Uitwisselen met de groep. Kies een nummer voor de beurt. Laat degene kort het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord.

"Gedichten zijn bijzondere verhaaltjes. Je kunt ze mooi voorlezen omdat de zinnen een soort melodie of een ritme vormen. Soms rijmen de zinnen."

///

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Lees alle woorden van de week voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
2. De leerlingen schrijven de woorden van de week en een betekenisvolle zin in de

tip	woordenlijst. Model eventueel het maken van een betekenisvolle zin.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	klaaropdracht les 1
	3. Woorden van de week. “Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste vier woorden weten. Het eerste woord is ‘verbloemen’. Als ik naar het woord kijk dan weet ik niet wat het hele woord betekent. Maar ik weet wel een wat een deel van het woord betekent. In het woord staat het woord ‘bloemen’, maar wat zal ‘verbloemen’ betekenen? Denk zelf even na en overleg daarna met je maatje/team hoe je uit kunt leggen wat ‘verbloemen’ betekent.” Geef de leerlingen de mogelijkheid om eerst zelf na te denken en daarna uit te wisselen met het maatje/team. Geef via het trekken van een lollystokje een beurt. Waardeer actief luistergedrag met punten voor het team. “Ik schrijf dit achter het woord op de woordmuur. Nu de andere woorden: ‘bikken’, ‘vloeien’ en ‘hartelijk’. Bespreek met je maatje/team wat je weet van deze woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben.” Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) het actief luistergedrag en leg uit dat het team daarom de punten krijgt.
GH	
///	
GH	
///	
→	Noteer de suggesties op de woordmuur.
	4. Woordenlijst. “Na het lezen vul je de woordenlijst verder in en schrijf je niet alleen de betekenis, maar ook een betekenisvolle zin op. Jullie hebben deze week om de woordenlijst af te maken. Dit kun je steeds doen als je klaar bent met lezen. Bij les 5 leveren jullie de lijst in. Met je team kunnen jullie hier punten mee verdienen. Vanaf nu gaan jullie ook steeds een betekenisvolle zin op de woordbonnen schrijven. Straks vul je samen met je team met één van de woorden van vandaag een teambon in en die stop je in de schatkist.”

LEZEN EN RIJMSHEMA

Doel: De leerlingen kunnen rijmwoorden herkennen en in een rijmschema plaatsen.

	1. Uitleg. “Luister maar eens of je een ritme hoort als ik het eerste gedicht voorlees.” Lees het gedicht op bladzijde 11 voor met extra aandacht voor het ritme van de woorden. “De schrijver Ted van Lieshout heeft dit gedichtje laten rijmen, maar welke woorden rijmen nu eigenlijk? We gaan straks het eerste couplet lezen en tijdens het lezen gaan we memo’s plakken. Maar het gaat anders dan bij verhelderen en bij samenvatten. We plakken de memo’s nu bij de woorden die op elkaar rijmen.” Lees nu het eerste couplet en laat de leerlingen in het boek meelesen en memo’s plakken.
	“Overleg met je team. Eén teamlid schrijft de antwoorden op een kladblaadje welke woorden op elkaar rijmen.”
GH	Geef tijd voor nadenken, overleg en het komen tot een teamantwoord. Noem daarna een nummer en die leerling houdt het blaadje omhoog. Waardeer een goede samenwerking met punten. Antwoorden: Bijtjezz/meidjezz/beidjezz/eitjezz en man/van.
///	
tijd	<u>10 minuten</u>
	2. Zelfstandig lezen: bladzijde 12 t/m 17. “Niet alle gedichten rijmen. Plak memo’s op rijmwoorden bij de gedichten die wel rijmen.”
tijd	<u>15 minuten</u>
	3. Maatjeswerk: memo’s vergelijken. “Schrijf de rijmwoorden van de eerste twee alinea’s van bladzijde 11 op in je werkschrift bij les 1.”
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	klaaropdracht les 1
	4. Team/groep: “Vergelijk jullie antwoorden in het werkschrift bij les 1.”
tip	<i>Heb aandacht voor de rijmwoorden: bijen, wei - en, bij - en, vrijen. De schrijver zorgt ervoor dat twee losse woorden rijmen op één heel woord. Daarom krijgen ze toch dezelfde letter.</i>
tijd	10 minuten

/// Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

GH 1. **Quizvraag.** “In jullie werkschrift staan de rijmwoorden van het gedicht op bladzijde 11 en op het bord de rijmwoorden van het gedicht op bladzijde 15. De woorden die op elkaar rijmen geef ik een letter. ‘Bijtjezz’ geef ik een A en ‘meidjezz’ en ‘beidjezz’ en ‘eitjezz’ ook, want al deze woorden rijmen op elkaar. ‘Man’ krijgt net als ‘van’ een B. Hoe kan ik eenzelfde soort schema toepassen bij het gedicht op bladzijde 15?” **Geef tijd voor nadenken, overleg en het komen tot een teamantwoord. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
Goede antwoord: Brielle en file (A), stop en op (B), wielen (C).

GH 2. **Woorden van de week.** “We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de eerste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”
Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.

/// **Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.**

facultatief **Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).**

terugblik

- samenwerkingvaardigheid
- woorden van de week
- voorspellen nieuw boek
- lezen en rijmschema
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

vooruitblik

- woorden van de week
- lezen en rijmschema

tip **Speel een Braingame naar keuze**

Les 2

Lesdoel: - De leerlingen kunnen rijmwoorden herkennen en in een rijmschema plaatsen.

Materialen: - 'Het schrijvertje', blz. 18 t/m 23
- werkschrift, les 2

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik	- samenwerkvaardigheid - woorden van de week - voorspellen nieuw boek - lezen en rijmschema
vooruitblik	- woorden van de week - lezen en rijmschema

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de middelste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

GH
→
///

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. Woorden van de week. "Elke dag helpen we elkaar om woorden te verhelderen. Vandaag gaan we kijken naar de woorden 5 t/m 8. Deze woorden staan in de tekst van vandaag. Wat weten we al van de woorden? Misschien ken je een deel van het woord, misschien weet je waar het woord mee te maken heeft, of misschien ken je zelfs de betekenis. Bespreek (één van) de woorden 5 t/m 8 en denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over (één van) de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer een goede samenwerking met punten.**

"We weten nu al meer over de vier woorden van vandaag. Deze woorden komen in de tekst voor die we straks gaan lezen. De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

3. Modeling. Als meerdere leerlingen de vraag naar betekenis niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

4. Woordenlijst/bonnen. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN RIJMSHEMA

Doel: De leerlingen kunnen rijmwoorden herkennen en in een rijmschema plaatsen.

1. Uitleg. "We gaan straks lezen en tijdens het lezen gaan weer memo's plakken. Net als in de vorige les plakken de memo's bij de rijmwoorden, maar alleen bij het laatste gedicht op bladzijde 23. Als twee of meer woorden rijmen plak je daar dezelfde kleur memo. Zo kun je straks bij de opdracht de rijmwoorden goed herkennen. Vandaag doen we dat bij het gedicht op bladzijde 23. Ik doe het even voor." **Lees het eerste couplet tot de helft.** "Het woord dat op 'zeuren' rijmt is het woord 'gebeuren', ik plak op beide woorden een blauwe memo. 'bed' en 'parket' rijmen ook op elkaar dus die krijgen ook een memo met dezelfde kleur. Doe dit met het hele gedicht op bladzijde 23. De andere gedichten lees je zonder memo's te plakken. Na het zelfstandig lezen ga je met je maatje de memo's vergelijken en vul je het schema in bij les 2 in het werkschrift. Hier staan de zinnen van de eerste twee alinea's van het gedicht. Schrijf de rijmwoorden op. Deze rijmwoorden krijgen dezelfde letter."

2. Zelfstandig lezen: bladzijde 18 t/m 23.

10 minuten

tijd

klaar	woordenlijst, klaaropdracht les 2
tijd	3. Maatjeswerk: memo's vergelijken.
klaar	<u>10 minuten</u>
tijd	woordenlijst, elkaar overhoren en duolezen: bladzijde 23.
///	4. Team/groep: vergelijken antwoorden werkschrift les 2.
///	<u>10 minuten</u>
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

	1. Woorden van de week. "We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de middelste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..)."
GH	Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.
///	Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.
facultatief	Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en rijmschema - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week (kopieerblad 'afbeeldingen') - lezen en rijmschema

Les 3

Lesdoel: - De leerlingen kunnen rijmwoorden herkennen in een rijmschema.

Materialen: - 'Het schrijvertje', blz. 24 t/m 34
- werkschrift, les 3
- kopieerblad week 2 'afbeeldingen'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- lezen en rijmschema

vooruitblik - woorden van de week (kopieerblad 'afbeeldingen')
- lezen en rijmschema

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- GH**
- ///
1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en lees ze daarna nog eens in koor.
 2. **Woorden van de week.** "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer samenwerking met punten.**
 3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.
 4. **Woordenlijst/bonnen.** "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN RIJMSHEMA

Doel: De leerlingen kunnen rijmwoorden herkennen en in een rijmschema plaatsen

- tijd**
klaar
- tijd**
klaar
- tijd**
///
1. **Uitleg.** "We gaan straks lezen en tijdens het lezen gaan we memo's plakken. Dit gaan we doen bij de gedicht op bladzijde 24 en het gedicht op bladzijde 33. We plakken de memo's bij de rijmwoorden. Als een woord rijmt, geef je dat woord dezelfde kleur als het eerste woord. Zo kun je straks bij de opdracht de rijmwoorden goed herkennen. De andere gedichten lees je zonder memo's te plakken. Na het zelfstandig lezen ga je met je maatje de memo's vergelijken en vul je het schema in bij les 3 in het werkschrift. Eerst geef je de rijmwoorden dezelfde letter en daarna schrijf je zelf de rijmwoorden op en daarna geef je weer met letters aan welke woorden rijmen."
 2. **Zelfstandig lezen: 24 t/m 34**
10 minuten
woordenlijst, klaaropdracht les 3
 2. **Maatjeswerk: memo's vergelijken.**
10 minuten
elkaar overhoren en duolezen: bladzijde 33 en 34, woordenlijst
 3. **Team/groep: vergelijken antwoorden werkschrift les 3.**
10 minuten
Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.

- 1. Woorden van de week.** “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met afbeeldingen.”
- Geef tijd voor het maken van het werkblad.**
- facultatief** “Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” **Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij het plaatje.**
- ///**
- Laat de leerlingen per plaatje steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.**
- facultatief** **Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).**
- terugblik**
- woorden van de week
 - lezen en rijmschema
 - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
- vooruitblik**
- toets
 - voorbereiding schrijfpodracht
- facultatief**
- boekenclub: “Wie gaat er lezen?”
 - logboekje: “De volgende keer meenemen naar school!”
 - woordrijtjes

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Het schrijvertje', blz. 37 t/m 61
- toetsboekje, toets les 4
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 4
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week (kopieerblad 'afbeeldingen')
- lezen en rijmschema

vooruitblik - toets
- logboekjes & boekenclub (facultatief)
- woorddrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst of de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 37 t/m 61 en de vragen maken.

tijd 30 minuten

klaar

woordenlijst, klaaropdrachten afmaken, stillezen
4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." *Oefen dit eventueel.* Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.

tijd 10 minuten

→

Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een gedicht schrijven volgens een rijmschema.

DDU

1. Uitleg. "In de volgende les gaan jullie weer werken aan een schrijfopdracht en ik ga vandaag alvast de uitleg hierover geven. Inmiddels hebben jullie al een aantal gedichten gelezen. Welk gedicht is tot nu toe je favoriet?" **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt.**

2. Opdracht. "De volgende keer gaan jullie zelf een gedicht schrijven. Vandaag denken jullie alvast na over een onderwerp voor je gedicht. Bedenk bijvoorbeeld een dier of een persoon."

Het mag best een beetje gek zijn. Het wordt nog leuker als je er een bijvoeglijk naamwoord bij bedenkt. Bijvoorbeeld: het bezige bijtje of Kale Klaas. Probeer een onderwerp te bedenken waar veel rijmwoorden bij te verzinnen zijn. Dan kan je de volgende keer gelijk met de opdracht beginnen.”

tijd 10 minuten

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

tip *Als een leerling geen boek van thuis mee heeft, kan het ook een stukje lezen uit het stilleesboek van school.*

1. Logboekje. “Vandaag ga je samen met je team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt.”

tijd 5 minuten

tip *Observeer of de teams goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

tip *Bespreek eventueel alvast de opdrachten voor de volgende keer.*

2. Opdracht. “De vorige keer hebben we op het bord geschreven wie van jullie vandaag uit zijn (thuis)leesboek gaat voorlezen. We hebben afgesproken dat je eerst aan je teamleden gaat vertellen waar je boek over gaat. Dan snappen zij het verhaal dat je straks gaat voorlezen beter. Tijdens het lezen luisteren je teammaatjes goed naar jou.”

3. Voorlezen aan het team. Geef de leerlingen de tijd om hun stukje voor te lezen.

tijd 10 minuten

4. Tips en Tops. De teamleden vullen nu hun lijstje met Tips en Tops in. “Vertel nu aan elkaar waarom je een Tip of een Top gegeven hebt en leg goed uit waarom.”

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

tip *Wie dat wil mag voorlezen aan de groep. De groep kan dan Tops geven.*

LEZEN: WOORDEN MET -C- ALS -K- OF -S-

Doel: De leerlingen kunnen woorden met een -c- die je uitspreekt als -k- of -s- correct en vloeiend moduleren lezen.

DDU **1. Uitleg.** “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Vandaag oefenen we lange woorden met een -c- erin. We hebben al eerder geleerd dat we soms een -c- als een -k- uitspreken en soms als een -s-. Bijvoorbeeld het woord ‘kerncentrale’. Ik deel het lange woord op in woordstukjes: ‘kern’ en ‘centrale’. Ik weet nog dat ik de -c- in centrale uitspreek als een -s-. Hoe spreek je het volgende woord uit?” **Schrijf op het bord: popconcert. DDU.** “Ik deel het woord op in stukjes: eerst lees ik ‘pop’ en dan ‘concert’. De eerste -c- lees ik als een -k-, de tweede -c- als een -s-. Woorden met een -c- zijn weetwoorden.

2. Lees de woorden van les 4 in het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor.

3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij en controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.

tip *Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen. Laat de groep Tips en Tops geven. Noteer welke leerlingen de rijtjes vloeiend en correct kunnen lezen (vloeiend lezen).*

AFRONDING

facultatief **1. Woorden van de week. Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).**

terugblik

- toets
- voorbereiding schrijfofdracht
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

facultatief

- boekenclub: “Wie leest volgende keer?”

→ **Zet de namen op het bord.**

- logboekjes: “Deze nemen jullie weer mee naar huis/leveren jullie in.”
- woordrijtjes

vooruitblik

- schrijfofdracht
- team van de week

Les 5

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een gedicht schrijven volgens een rijmschema.

Materialen: - 'Het schrijvertje', blz. 63 t/m 89
- werkschrift, blz. 34 en 35
- A4 per leerling

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding schrijfpdracht
- logboekje & boekenclub (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

vooruitblik - woorden van de week
- schrijfpdracht
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

facultatief *Indien u merkt dat de woorden van de week nog niet bij de leerlingen beklijven, herhaal dan de woorden van de week zoals hieronder beschreven.*

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.

2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.

tijd 5 minuten

GH **3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.**

/// **Geven van een teamantwoord: punten.**

SCHRIJFPDRACHT: EEN GEDICHT SCHRIJVEN VOLGENS EEN RIJMSHEMA

Doel: De leerlingen kunnen een gedicht schrijven volgens een rijmschema.

1. Voorlezen/zelfstandig lezen: bladzijde 63 t/m 89.

2. Uitleg. "Deze week hebben we veel geleerd over rijmschema's. Sommige gedichten rijmen aan het eind van elke regel, sommige gedichten niet. Maar alle gedichten kun je lezen als een soort liedje, er zit een ritme in de regels. Dit komt ook omdat de regels die rijmen ongeveer even lang zijn of dat er steeds een zelfde soort zinnetje terug komt. Kijk maar eens op bladzijde 49, 50 en 53. Welk zinnetje komt steeds weer terug?" **DDU.** **Geef leerlingen tijd om na te denken en geef een aantal leerlingen de beurt. Goede antwoord: 'O nee, mama, niet ik!'**

DDU

///

3. Opdracht. "Wij gaan vandaag een eigen gedicht maken. We laten dezelfde regels op elkaar rijmen en ook zorgen we ervoor dat de twee regels in het midden korter zijn dan de rest. Kijk maar naar de afvinklijst bij les 5 in het werkschrift.

Bij de eerste regel kies je voor een dier of een persoon. Het mag een beetje gek zijn. Ik kies voor vier vrouwtjes met hondjes. Ik moet ook nog kiezen voor 'waar' het zich afspeelt. Ik vind het wel leuk als ze naar het park gaan. Ik kies voor het woord park omdat ik denk dat hier veel woorden op rijmen. Wat rijmt er op park?" **DDU.** "Nu ga ik het gedicht afmaken. Ik zorg er steeds voor dat de regels op elkaar rijmen volgens het rijmschema AA-BB-CC, maar je mag het ook anders laten rijmen, bijvoorbeeld als AA-BB-AA.

DDU

Vier dametjes met hun hondjes die zaten in het park. (A)

Ze kwetterden en retterden* en aten zure kwark. (A)

Ze gierden om een goede mop (B)

Hun hoedjes geleden van hun kop. (B)

Toen kwam de parkwachter en die riep verbaasd: 'hier en derrie! (C)

tip	Ik zie vier dametjes zonder hoedjes en maken die nou zo'n herrie?' (C) * <i>Onzinwoorden mogen ook. Zie ook <u>bladzijde 22</u>: 'lillebellenlamp'.</i> Schrijf je gedicht eerst in het klad in je werkschrift."
tijd klaar	<u>30 minuten</u> tekening maken bij het gedicht 4. Maatje/netversie. "Bespreek aan de hand van de afvinklijst elkaars gedicht. Bespreek daarna samen hoe het gedicht nog mooier kan worden, bijvoorbeeld door bijvoeglijk naamwoorden te gebruiken. Schrijf het gedicht daarna in het net over op het kopieerblad."
tijd ///	<u>20 minuten</u> Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten. 5. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.
tijd	<u>15 minuten</u> 6. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je de volgende keer anders/hetzelfde doen?") voor de volgende keer.
tip	<i>Noteer in welke mate het de leerling gelukt is om aan de eisen van de schrijfopdracht te voldoen.</i>

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen op de woordbonnen.

DDU	1. Evaluatie boek. "We hebben deze keer een gedichtenbundel gelezen. Wat vind je van poëzie?" DDU. Geef leerlingen tijd om na te denken en geef een aantal leerlingen de beurt.
///	2. Woorden van de week: schatkist. "In onze schatkist zitten de woordbonnen met betekenisvolle zinnen die we als team gemaakt hebben. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende keer. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar mooie zinnen laten horen." Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon betekenisvol is. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord en een betekenisvolle zin goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.
	3. Woorden van de week: woordenlijst. "Vandaag levert iedereen de woordenlijst in. Deze wordt nagekeken en de punten hiervoor noteer je op de teamlijst."
tip	<i>Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om te letten of ieder teamlid de juiste bladzijden genoteerd heeft en een goede betekenisvolle zin heeft gemaakt. Gebruik deze informatie om in de volgende lessen de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben. Als (bijna) alle leerlingen in staat zijn om betekenisvolle zinnen te formuleren, dan kunnen de eisen aan de zinnen wat verhoogd worden (bijvoorbeeld door te stellen dat het een zin moet worden met een duidelijke wie-/waar-/wanneerdeel of met bijvoeglijk naamwoorden).</i> 4. Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als 'team van de week'. "Tel het aantal punten dat je vandaag hebt verdiend en overleg met elkaar waarom ik jullie die punten heb gegeven. Tel vervolgens het totaal aantal punten bij elkaar op." Wie is het team van de week?

terugblik

- woorden van de week
- samenwerkvaardigheid
- schrijfpdracht
- team van de week

vooruitblik

- een nieuw boek

Antwoorden werkschrift

Antwoorden bij het werkschrift

Les 1

Antwoorden bij het rijmschema	
Rijmschema	Blz. 11
Gedicht B	
Rijmwoorden A	Bijtjezz - meidjezz - beidjezz - eitjezz
Rijmwoorden B	man - van
Rijmwoorden C	bijen - wei en - bij en - vrijen
Rijmwoorden D	van - kan

Les 2

Antwoorden bij het rijmschema	
Rijmschema	Blz. 23
Gedicht N	
Rijmwoorden A	zeuren - gebeuren
Rijmwoorden B	bed - parket
Rijmwoorden C	toilet - sigaret
Rijmwoorden D	betreuren - afscheuren
Rijmwoorden E	snuit - uit

Les 3

Antwoorden bij het rijmschema				
Rijmschema		Blz. 24		
Gedicht O				
Olifant	A		oren	E
veren	B		is	F
donderdag	C		storen	E
leren	B		gezicht	G
flappert	D		dicht	G

Rijmschema	Blz. 33			
Gedicht X/Y				
kusjes	A		groetjes	C
musjes	A		voetjes	C
sneeuw	B		spreeuw	B

Antwoorden kopieerbladen

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 3	Welk woord van de week past het best bij de afbeelding?
Antwoord	<ol style="list-style-type: none"> 1. hartelijk 2. platgewalst 3. het plantsoen 4. verbloemen 5. kluiven 6. bokken 7. ploeteren 8. zwaarmoedig 9. vloeien 10. schroeien 11. triomferen 12. onverschillig

Antwoorden toetsen

ANTWOORDEN TOETS LES 1-5

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3	20	100
	4	40	
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	C	20
	2	B	20
	3	A	20
	4	De gebeurtenissen zijn niet echt, Diederik verzint deze verhalen zodat hij zelf de koekjes kan opeten. Niet echt, Diederik bedenkt het zelf. Niet echt.	40 30 20
WS	5	D	20
	6	B	20
	7	B	20
	8	A	20
	9	Een plantsoen is een mooi(e) tuin/park waar iedereen mag komen. Een mooi(e) tuin/park. Een tuin/park.	20 15 10

Kopieerbladen

Kopieerblad les 3: 'Het schrijvertje'

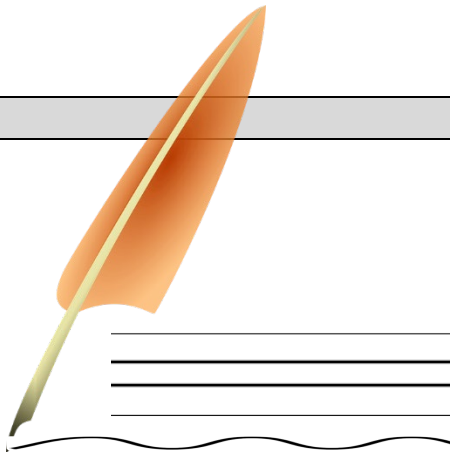
Welk woord van de week past **het best** bij de afbeeldingen?

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

Naam:

KOPIEERBLAD SCHRIJFOPDRACHT NETVERSIE | LES 5

Handwriting practice lines consisting of multiple sets of three horizontal lines (top, middle, bottom) for writing practice.

A large, empty rectangular box with rounded corners, intended for a drawing or additional writing.

Groep:
Leerkracht:
Periode:

Naam leerling

[illegible]

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All - Nederland om met het programma te werken.
